

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การดำเนินงานอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์
The Operation of Knowledge Transfer of Agricultural Occupation Promotion and Development Center
Uttaradit Province.

อนุชิต ศรีฉัตรใจ (Anuchit Srichatjai) ¹ สุนันท์ สีสั่งข์ (Sunan Seesang) ²นารีรัตน์ สิริสาร (Nareerat Seerasarn) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดสุโขทัย 2) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ 3) เพื่อศึกษาประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรได้รับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ 4) เพื่อศึกษาความต้องการ และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานฝึกอบรมของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกรผู้ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ จำนวน 107 ราย และ 130 ราย กลุ่มตัวอย่างละ 84 ราย และ 98 ราย ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 40.71 ปี ร้อยละ 77.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 89.3 ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอ ร้อยละ 46.4 ปฏิบัติงานในพื้นที่เฉลี่ย 3.52 ปี เกษตรกรร้อยละ 63.3 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 48.00 ปี ร้อยละ 46.9 จบการศึกษาระดับประถม ร้อยละ 49.0 มีอาชีพทำสวน โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.53 ไร่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรส่วนใหญ่ ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ในระดับมากที่สุดว่ามีบทบาทในการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและบุคคลทั่วไป สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ เกิดการพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้น มีการลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ ทั้งนี้ได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอบรมว่าควรดำเนินการโดยใช้ระยะเวลาเพียง 1 วัน จัดอบรมในพื้นที่ชุมชน พร้อมทั้งมีการศึกษาดูงาน มีการใช้เอกสารที่มีเนื้อหาวิชาการและมีรูปภาพสีประกอบ มีแปลงเรียนรู้หรือจุดสาธิตในการอบรม ควรใช้วิทยากรของศูนย์ฯ ร่วมกับวิทยากรจากภายนอก ในรูปแบบการสอนที่เป็นการบรรยายความรู้พร้อมกับการฝึกปฏิบัติ แต่ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นว่าเกษตรกรควรอบรมด้านพืชไร่ในช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน แต่เกษตรกรมีความต้องการที่จะอบรมเกี่ยวกับด้านแมลงศัตรูพืชในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม สำหรับข้อเสนอแนะของงานวิจัยครั้งนี้ควรมีการนำข้อมูลและความต้องการพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรที่ได้ให้ไว้มาพิจารณาและปรับแผนการดำเนินงานอบรมของศูนย์ฯ ต่อไป

คำสำคัญ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เกษตรกร จังหวัดอุดรดิตถ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรแขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sila6512@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sunan.see@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช seerasarn@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

Abstract

This research aimed to 1) study basic social and economic conditions of Agricultural Extensionists and farmers in Uttaradit and Sukhothai Province, 2) study knowledge and understanding of Agricultural Extensionists and farmers towards roles of Agricultural Promotion and Development Center, Uttaradit Province, 3) study benefits that Agricultural Extensionists and farmers had earned from the knowledge transfer training and 4) study needs and suggestions towards training of Agricultural Promotion and Development Center, Uttaradit Province. Population was 107 Agricultural Extensionists and 130 farmers whom passed knowledge transfer training while the sample group was 84 Agricultural Extensionists and 98 farmers respectively. Data was collected by using an interviewed questionnaire and the statistical methods were frequency, percentage, minimum values, maximum values, mean and standard deviation. The research found that 1) most of Agricultural Extensionists were female about 58.3%, aged average 40.71 years old, about 77.4% had graduated Bachelor Degree, about 89.3% had worked under District Agricultural Extension Office and about 46.4% had worked in this area for average 3.52 years. While 63.3% of farmers were male, aged average 48.00 years old, about 46.9% completed primary education, about 49.0% did horticultural farming with average area of agricultural holdings about 12.53 rai. Most of Agricultural Extensionists and farmers knew about roles of Agricultural Promotion and Development Center, Uttaradit Province at highest level about agricultural knowledge transfer training organizing for farmers and general publics applying knowledge to increase productivity, develop product quality, reduce production cost and increase revenue. So that they had given opinion and suggestion on training that there should be one-day training in community area together with study visit, using documents containing academic content and color images, having conversions or demonstration points in the training, using both Agricultural Promotion and Development Center and outsource lecturers in the form of lectures and practice. In the opinion of Agricultural Extensionists, farmers should be trained on field crops during April to June. However, farmers needed to be trained on economic insects during January to March. About suggestions for this research, there should bring information, needs and recommendations of Agricultural Extensionists and farmers to consider and adjust the training plan of the Center in the future.

Keyword: Agricultural Promotion and Development Center, Agricultural Extensionists, Farmers, Uttaradit Province, Sukhothai Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

บทนำ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อมุ่งดำเนินการกิจหลัก ให้สอดคล้องกับชื่อของหน่วยงานคือ กรมส่งเสริมการเกษตร ของประเทศไทย ให้รู้ตัวไปตามแนวทางการเกษตรแผนใหม่โดยมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการผลิตพืชเศรษฐกิจหลักสำคัญ

โครงสร้างพื้นฐานของกรมส่งเสริมการเกษตรแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งโครงสร้างในส่วนกลางถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการ กำหนดทิศทางหรือนโยบายควบคุมสั่งการและกำกับดูแลงานส่งเสริมการเกษตรทั่วประเทศ โดยผ่านลงไปยังหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ต่างๆ ทั้ง 9 สำนักงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ จนกระทั่งถึงหน่วยงานย่อยสุดในระดับตำบล คือศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานราชการที่มีเจ้าหน้าที่อยู่ใกล้ชิดเกษตรกรและประชาชนมากที่สุด

อย่างไรก็ตามภารกิจด้านการส่งเสริมการเกษตร อาจจะยังไม่บรรลุผลเต็มตามเป้าหมายที่ต้องการ เนื่องจากยังขาดเทคโนโลยีและปัจจัยเฉพาะในบางด้าน เช่น ด้านการผลิตพันธุ์พืชคุณภาพดีที่จะสนับสนุนต่อเกษตรกรในพื้นที่ ขาดเทคโนโลยีด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการผลิตพืชให้ได้คุณภาพ มีมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในปัจจุบันและอนาคต ขาดความรู้ด้านจักรกลการเกษตรที่จะนำเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้ในไร่นา เพื่อเพิ่มศักยภาพและลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น ดังนั้นกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้จัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร” ขึ้นมา เพื่อให้สามารถสนองตอบภารกิจที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเกษตรในส่วนภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดที่ตั้งของศูนย์ต่างๆ และหน้าที่รับผิดชอบให้สอดคล้องเหมาะสมกับชนิดของพืชในภูมินาณั้นๆ โดยมีภารกิจสำคัญในการฝึกอบรมอาชีพการเกษตรให้กับเกษตรกรไปพร้อมๆ กับการผลิตปัจจัยทางการเกษตรที่มีคุณภาพสนับสนุนให้แก่เกษตรกร พร้อมทั้งมีการศึกษาวิจัยในโรงงานที่รับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ตั้งอยู่ตำบลป่าเตา อำเภอมือ จังหวัดอุดรดิตถ์ มีบทบาทภารกิจประกอบไปด้วยการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป รวมถึงนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ให้บริการข้อมูลข่าวสารวิชาการด้านการเกษตร และเป็นแหล่งรวบรวม ผลผลิตปัจจัยทางการเกษตร พร้อมทั้งให้การสนับสนุนปัจจัยทางการเกษตรที่มีคุณภาพตามศักยภาพของศูนย์ฯ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด คือ อุดรดิตถ์และสุโขทัย

จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อศึกษาความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ผลของการอบรมถ่ายทอดความรู้ที่ผ่านมาว่ามีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายอย่างไร การอบรมเกิดประโยชน์อย่างไร และผู้เข้าอบรมมีความต้องการอย่างไรเมื่อมีการอบรมในครั้งต่อไป เพื่อเป็นข้อมูลให้ศูนย์ฯ ได้นำไปเป็นแนวทางพัฒนาการฝึกอบรม พร้อมทั้งปรับกลยุทธ์การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้ในปี พ.ศ.2559 ถึง พ.ศ.2560 ของจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดสุโขทัย
- 1.2 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์
- 1.3 เพื่อศึกษาประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้
- 1.4 เพื่อศึกษาความต้องการ และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 107 ราย และเกษตรกร จำนวน 130 ราย ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์และจังหวัดสุโขทัย ที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ในปี พ.ศ.2559 ถึง พ.ศ.2560 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยยอมให้มีความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 84 ราย และเกษตรกร จำนวน 98 ราย เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส สมาชิกในครัวเรือน การประกอบอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน รายได้-ค่าใช้จ่าย หนี้สิน และจำนวนพื้นที่ทำกิน ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ตอนที่ 3 การเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ตอนที่ 4 ประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ตอนที่ 5 ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร พบว่า

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 58.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 40.71 ปี ร้อยละ 77.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และดำรงตำแหน่งเป็นนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการร้อยละ 50.0 ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอร้อยละ 89.3 ปฏิบัติงานในพื้นที่เฉลี่ย 3.52 ปี โดยไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตรร้อยละ 53.6 แต่ร้อยละ 46.4 มีการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำสวน

เกษตรกรร้อยละ 63.3 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.00 ปี ร้อยละ 46.9 จบการศึกษาระดับประถม มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน ร้อยละ 49.0 มีอาชีพทำสวน มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 22,008.16 บาทต่อเดือนและมีรายจ่ายจากการเกษตรเฉลี่ย 8,207.14 บาทต่อเดือน ไม่มีหนี้สินร้อยละ 52 และมีหนี้สินร้อยละ 48 ส่วนมากร้อยละ 94.8 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทำการเกษตร โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.53 ไร่ ร้อยละ 63.3 รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากโทรทัศน์

ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี พบว่า

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระบุว่ามีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ดังนี้ ร้อยละ 97.6 ระบุว่า มีบทบาทเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร มีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและบุคคลทั่วไป และให้คำแนะนำปรึกษาทางการเกษตร ร้อยละ 95.2 ระบุว่ามีการผลิตและสนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร และการสนับสนุนการจัดนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร ร้อยละ 92.9 ระบุว่ามีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ในส่วน of เกษตรกรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจว่าศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานีมีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและบุคคลทั่วไป ร้อยละ 66.3 ระบุว่ามีการผลิตและสนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร และร้อยละ 53.1 มีเจ้าหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

บทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ	จำนวนผู้รู้และเข้าใจ			
	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (n=84)		เกษตรกร (n=98)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ศึกษา/ทดสอบเกี่ยวกับความรู้/เทคโนโลยีทางการเกษตร	61	72.6	39	39.8
2.รวบรวม/จัดทำองค์ความรู้ทางการเกษตร	65	77.4	38	38.8
3.มีแปลง/จุดเรียนรู้/จุดสาธิตเพื่อการศึกษา/ฝึกปฏิบัติ ทางการเกษตร	77	91.7	50	51
4.ผลิต/สนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร	80	95.2	65	66.3
5.เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทาง การเกษตร	82	97.6	52	53.1
6.จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับ เกษตรกร/บุคคลทั่วไป	82	97.6	98	100.0
7.จัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร	78	92.9	27	27.6
8.บริการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	77	91.7	46	46.9
9.ผลิตสื่อ/เอกสารทางวิชาการเพื่อการเรียนรู้	69	82.1	32	32.7
10.ให้คำแนะนำปรึกษาทางการเกษตร	82	97.6	49	50.00
11.สนับสนุนการจัดนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการ เกษตร	80	95.2	43	43.9

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

การเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า

ในปี 2559 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 29.8 ด้านการปลูกอ้อย ร้อยละ 22.6 การเลี้ยงจิ้งหรีด และร้อยละ 8.3 การผลิตข้าว และในปี 2560 ได้ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 44.0 ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ร้อยละ 22.6 การปลูกอ้อย และร้อยละ 20.2 การผลิตข้าว แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เข้าอบรมได้รับความรู้ด้านการปลูกอ้อย การเลี้ยงจิ้งหรีด การผลิตข้าว และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในปี 2559 เกษตรกร ได้ผ่านการอบรมการถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 12.2 ด้านการเลี้ยงผึ้ง ร้อยละ 11.2 การปลูกอ้อย ร้อยละ 10.2 การเพาะเห็ดและการผลิตปุ๋ยหมัก และในปี 2560 ได้ผ่านการอบรมการถ่ายทอดความรู้ ร้อยละ 13.3 ด้านการผลิตข้าว ร้อยละ 11.2 การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงชันโรง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ แสดงว่าเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ด้านการเลี้ยงผึ้ง การปลูกอ้อย การเพาะเห็ด การผลิตปุ๋ยหมัก การผลิตข้าว การเลี้ยงชันโรง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความเห็นว่าการอบรมถ่ายทอดความรู้มีประโยชน์ต่อเกษตรกร คือ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.21) การนำความรู้ไปใช้ในการผลิตที่มีคุณภาพ(ค่าเฉลี่ย 4.14) ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น(ค่าเฉลี่ย 4.12) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลดต้นทุน(ค่าเฉลี่ย 4.07) และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มรายได้(ค่าเฉลี่ย 4.06)

ในส่วนของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความเห็นว่าการอบรมทำให้ตนเองได้รับประโยชน์ คือ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.14) การนำความรู้ไปใช้ในการผลิตที่มีคุณภาพ(ค่าเฉลี่ย 4.04) ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น(ค่าเฉลี่ย 3.85) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลดต้นทุน(ค่าเฉลี่ย 3.82) และการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มรายได้(ค่าเฉลี่ย 3.73)

แสดงว่าในการอบรมเกษตรกรมีความสนใจและตั้งใจในการอบรม เมื่อผ่านการอบรมแล้วเกษตรกรมีการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติ และปรับใช้อย่างเหมาะสม

ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความต้องการให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านพืชไร่แก่เกษตรกร(ค่าเฉลี่ย 3.98) โดยการอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน(ค่าเฉลี่ย 3.61) จัดในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน(ค่าเฉลี่ย 3.38) โดยใช้สถานที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชน(ค่าเฉลี่ย 3.81) มีการศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดที่จัดฝึกอบรม(ค่าเฉลี่ย 3.74) เป็นสถานที่ของเอกชน(ค่าเฉลี่ย 3.88) เอกสารประกอบการอบรมควรมีเนื้อหาวิชาการพร้อมรูปภาพสี(ค่าเฉลี่ย 4.29) มีการใช้แปลงเรียนรู้/จุดสาธิตเป็นสื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้(ค่าเฉลี่ย 4.54) และใช้วิทยากรของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรร่วมกับวิทยากรจากภายนอก(ค่าเฉลี่ย 4.50) ในรูปแบบของการบรรยายพร้อมกับการฝึกปฏิบัติ(ค่าเฉลี่ย 4.25)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ในส่วนของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความต้องการที่จะรับการถ่ายทอดความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจมากที่สุด(ค่าเฉลี่ย 3.57) โดยการอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน(ค่าเฉลี่ย 4.07) จัดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม(ค่าเฉลี่ย 3.07) โดยใช้สถานที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชน(ค่าเฉลี่ย 4.04) มีการศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดที่จัดฝึกอบรม(ค่าเฉลี่ย 4.15) เป็นสถานที่ของทางราชการ(ค่าเฉลี่ย 3.91) เอกสารประกอบการอบรมเป็นเอกสารที่มีเนื้อหาวิชาการพร้อมรูปภาพสี(ค่าเฉลี่ย 4.62) มีการใช้แปลงเรียนรู้/จุดสาธิตเป็นสื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้(ค่าเฉลี่ย 4.22) และใช้วิทยากรของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพร่วมกับวิทยากรจากภายนอก(ค่าเฉลี่ย 4.08) ในรูปแบบการบรรยายความรู้พร้อมกับการฝึกปฏิบัติ(ค่าเฉลี่ย 4.05)

แสดงว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรมีความต้องการและข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ที่ตรงกันในด้านของระยะเวลาการอบรม สถานที่ การศึกษาดูงาน เอกสารประกอบการอบรม การใช้วิทยากรอบรม และรูปแบบของการอบรม แต่มีข้อแตกต่างกันส่วนน้อยในด้านของหลักสูตรการอบรม ช่วงเวลาจัด และสถานที่ศึกษาดูงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์และสุโขทัย ที่ได้ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ในปี พ.ศ.2559 และ พ.ศ.2560 ผู้ศึกษาสามารถอภิปรายผลของการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์และสุโขทัย

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ร้อยละ 58.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 40.71 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 77.4 ซึ่งเป็นไปตามกองการเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร(2553) กำหนดให้ตำแหน่งประเภทวิชาการต้องมีคุณวุฒิระดับปริญญาตรี เพื่อให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551และใกล้เคียงกับ พืชภา โกมลศิริ(2540) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบลมีระดับการศึกษามากที่สุดในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 80 โดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอร้อยละ 89.3 สอดคล้องกับอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งส่วนมากดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในส่วนภูมิภาคระดับตำบล มีการปฏิบัติงานในพื้นที่เฉลี่ย 3.52 ปี โดยไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตรร้อยละ 53.6 โดยตามความเห็นของผู้วิจัยอาจเนื่องมาจากบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในพื้นที่ที่หลากหลาย ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นได้ แต่ร้อยละ 46.4 มีการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำสวน ตามความเห็นของผู้วิจัยนั้น การประกอบอาชีพทำสวน เป็นการใช้เวลาในวันหยุดและอาจเป็นผู้ที่มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นแรงงานด้วย

สำหรับในส่วนของเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 เป็นเพศชาย ใกล้เคียงกับ กมลชัย บัวสาย(2552) พบว่าเกษตรกรตำบลปวนพูนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.1 มีอายุเฉลี่ย 48.00 ปี ส่วนมากร้อยละ 46.9 จบการศึกษาระดับประถม สอดคล้องกับ กมลชัย บัวสาย(2552) ที่พบว่าเกษตรกรตำบลปวนพูนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.61 คน เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.42 คน ส่วนมากร้อยละ 49.0 มีอาชีพทำสวน มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 22,008.16 บาทต่อเดือนและมีรายจ่ายจากการเกษตรเฉลี่ย 8,207.14 บาทต่อเดือน ไม่มีหนี้สินร้อยละ 52

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

และมีหนังสือร้อยละ 48 ส่วนมากร้อยละ 94.8 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทำการเกษตร โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.53 ไร่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 รับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรจากโทรทัศน์

ด้านความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรต่อบทบาทหน้าที่

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ส่วนมากทราบถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานีในระดับมากที่สุด ร้อยละ 97.6 ว่ามีบทบาทในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร ,การจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและบุคคลทั่วไป และให้คำแนะนำปรึกษาทางการเกษตร รองลงมาร้อยละ 95.2 มีการผลิตและสนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร และสนับสนุนการจัดนิทรรศการเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร และร้อยละ 92.9 มีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ในส่วนของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ส่วนมากทราบถึงบทบาทหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานีในระดับมากที่สุด ร้อยละ 100.0 ว่ามีการจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและบุคคลทั่วไป รองลงมาร้อยละ 66.3 เป็นแหล่งผลิตและสนับสนุนปัจจัยทางการเกษตร และร้อยละ 53.1 มีเจ้าหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร

สอดคล้องและเป็นไปตาม กรมส่งเสริมการเกษตร(2552:6-8) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามภารกิจหลักศูนย์ปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร 4 ภารกิจ คือ การศึกษา/วิจัยและพัฒนา ,การผลิตขยาย ,การถ่ายทอดความรู้ และการบริการ

ด้านประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรได้รับจากการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความเห็นว่าการอบรมถ่ายทอดความรู้มีประโยชน์ต่อเกษตรกรมากที่สุด 5 อันดับ คือ 1)การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต 2)การนำความรู้ไปใช้ในการผลิตที่มีคุณภาพ 3)ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น 4)การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลดต้นทุน 5)การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มรายได้

ในส่วนของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้ความเห็นว่าการอบรมทำให้ตนเองได้รับประโยชน์ 5 อันดับ คือ 1) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มผลผลิต 2) การนำความรู้ไปใช้ในการผลิตที่มีคุณภาพ 3) ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น 4) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการลดต้นทุน 5) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มรายได้

แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรมีความเห็นว่าประโยชน์จากการอบรมถ่ายทอดความรู้ที่ผ่านมานั้นเป็นประโยชน์มากสุดในด้านของการช่วยเพิ่มผลผลิต ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ เกิดเป็นการพัฒนาอาชีพของตนเองให้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้ สอดคล้องกับ พนิจดา วีระชาติ (2543:5) กล่าวว่า การฝึกอบรมโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความรู้ (Knowledge) 2) การพัฒนาทักษะ(Skill) 3) พัฒนาทัศนคติ (Attitude) ไปในทางที่องค์การต้องการ เมื่อบุคคลได้รับการฝึกอบรมทางด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติแล้ว กลับไปปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior change) ในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติได้ผลดีขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ด้านความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การเกษตรจังหวัดอุดรธานี

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความต้องการให้มีการอบรมถ่ายทอดความรู้ด้านพืชไร่แก่เกษตรกร โดยการอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน จัดในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน โดยใช้สถานที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชน มีการศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดที่จัดฝึกอบรม เป็นสถานที่ของเอกชน เอกสารประกอบการอบรมควรมีเนื้อหาวิชาการพร้อมรูปภาพสี มีการใช้แปลงเรียนรู้/จุดสาธิตเป็นสื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ และใช้วิทยากรของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรร่วมกับวิทยากรจากภายนอก ในรูปแบบของการบรรยายพร้อมกับการฝึกปฏิบัติ

ในส่วนของการเกษตรที่ผ่านการอบรมถ่ายทอดความรู้มีความต้องการที่จะรับการถ่ายทอดความรู้ด้านแมลงเศรษฐกิจมากที่สุด โดยการอบรมใช้ระยะเวลา 1 วัน จัดในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม โดยใช้สถานที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ภายในชุมชน มีการศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดที่จัดฝึกอบรม เป็นสถานที่ของทางราชการ เอกสารประกอบการอบรมเป็นเอกสารที่มีเนื้อหาวิชาการพร้อมรูปภาพสี มีการใช้แปลงเรียนรู้/จุดสาธิตเป็นสื่อประกอบการถ่ายทอดความรู้ และใช้วิทยากรของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพร่วมกับวิทยากรจากภายนอก ในรูปแบบการบรรยายความรู้พร้อมกับการฝึกปฏิบัติ

แสดงให้เห็นว่าความต้องการและข้อคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรที่มีต่อการอบรมถ่ายทอดรู้นั้น คิดเห็นตรงกันว่าควรใช้ระยะเวลาเพียง 1 วัน โดยจัดอบรมในพื้นที่ชุมชน พร้อมทั้งมีการศึกษาดูงาน เอกสารที่ใช้ประกอบการอบรมควรมีเนื้อหาวิชาการที่มีรูปภาพสีประกอบ มีการใช้แปลงเรียนรู้หรือจุดสาธิตเป็นส่วนประกอบในการอบรม ด้านวิทยากรควรใช้วิทยากรของศูนย์ฯ ร่วมกับวิทยากรจากภายนอกหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับรูปแบบการสอนนั้นควรเป็นการบรรยายความรู้พร้อมกับการสาธิตและฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับ วิจิตร อาวะกุล(2540:193-195) กล่าวว่า การกำหนดเทคนิควิธีการฝึกอบรม หมายถึง การพิจารณาว่าจะใช้วิธีการใดในการฝึกอบรม จะใช้เทคนิคอย่างไรบ้าง จึงจะเหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าอบรม เนื้อหาวิชา หลักสูตร จึงจะทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ ได้รับประโยชน์

แต่ในส่วนของการความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในด้านของหลักสูตรการอบรม ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าอาจเนื่องจากในมุมมองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนั้น อาชีพการเกษตรด้านพืชไร่ มักพบปัญหาต่างๆ ในกระบวนการผลิต จึงมีความต้องการให้เกษตรกรได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ค่อนข้างให้ความสนใจเกี่ยวกับอาชีพด้านแมลงเศรษฐกิจ เพราะเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยพบแพร่หลาย จึงอยากได้รับความรู้ใหม่ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

แต่ในส่วนของการความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในด้านของหลักสูตรการอบรม ผู้วิจัยให้ความเห็นว่าอาจเนื่องจากการที่ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนั้น อาจเกิดจากการที่ สำหรับด้านของช่วงเวลาในการอบรมนั้น เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นเกษตรกรที่ทำสวน จะมีช่วงเวลาที่ว่างจากกิจกรรมการเกษตรในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม แต่ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร อาจเกิดจากความเข้าใจว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ทำอาชีพทำนาจึงเลือกช่วงเวลาอบรมระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงก่อนการเตรียมการทำนาในฤดูนาปี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการนำข้อมูลบริบทของกลุ่มเป้าหมายมาประกอบการพิจารณาในการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้ เช่น ระดับการศึกษา อายุ และการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการจัดรูปแบบการอบรม ให้การอบรมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2. ด้านบทบาทและภารกิจของศูนย์ฯ ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรยังไม่ทราบชัดเจน หรือทราบแค่เพียงเล็กน้อย ควรมีวิธีดำเนินการในการประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ให้ทราบ เพื่อกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงการรับบริการ และให้ศูนย์ฯ สามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามบทบาทภารกิจที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้มอบหมาย

3. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงให้การอบรมสร้างประโยชน์ที่หลากหลายและครอบคลุมอาชีพด้านการเกษตร เช่น การตลาด และการจัดการสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน

4. จากความต้องการ และข้อเสนอแนะของการจัดฝึกอบรม ทางศูนย์ฯ ควรดำเนินการนำมาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การอบรมเกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในส่วนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และสุโขทัย ซึ่งดำเนินการโดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดอุดรธานี ซึ่งหากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยในพื้นที่จังหวัดของศูนย์ฯ อื่นๆ เนื่องจากกรมส่งเสริมการเกษตรมีศูนย์ปฏิบัติการ มากถึง 50 ศูนย์ ทั่วประเทศ

2. ควรมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการนำความรู้จากการอบรมถ่ายทอดความรู้ไปเผยแพร่ และปัญหาอุปสรรคต่อการเข้ารับการฝึกอบรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8

The 8th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กองการเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร. (2553). *หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ารับการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ*. สืบค้นจาก <http://www.person.doae.go.th.pdf>
- พิชญา โกมลศิริ. (2540). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- กมลชัย บัวสาย. (2552). *การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลปวนพ อำเภอนองหิน จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). *แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการ*. กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพมหานคร.
- พนิจดา วีระชาติ. (2543). *การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิจิตร อาวะกุล. (2540). *การฝึกอบรม พิมพ์ครั้งที่ 2*. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.